

Vergaderjaar 2024–2025

22 054

Wapenexportbeleid

36 045

Situatie in Oekraïne

Nr. 453

BRIEF VAN DE MINISTER VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 februari 2025

In vervolg op de vorige update van leveringen van militaire goederen aan Oekraïne (Kamerstuk 22 054, nr. 432, van 7 oktober 2024) en in aanvulling op de Staat van de Oorlog brief (17 februari 2025) informeer ik u, mede namens de Minister van Buitenlandse Zaken en de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp over de laatste stand van zaken omtrent de levering van militaire goederen aan Oekraïne. Nederland ondersteunt Oekraïne met circa 10,4 miljard euro aan militaire steun sinds de aanvang van de grootschalige Russische invasie op 24 februari 2022. De vertrouwelijke bijlage¹ bevat een totaaloverzicht van de tot en met 4 februari 2025 door Defensie geleverde goederen.

In het openbare overzicht meldt het kabinet enkel de leveringen die nieuw zijn ten opzichte van het overzicht in de laatste periodieke update (Kamerstuk 22 054, nr. 432, van 7 oktober 2024). Per levering wordt een afweging gemaakt of openbaarmaking mogelijk is. De operationele veiligheid blijft leidend in de afweging om informatie al dan niet openbaar te maken. Ook houdt Defensie rekening met de belangen van bij leveringen betrokken derde partijen, zoals bondgenoten, partners en de industrie. Deze lijst is derhalve niet uitputtend.

Nederlandse militaire steun

- Gevechtsvliegtuigen (F-16)
- Gevechtsvoertuigen
- Luchtverdedigingssystemen
Patriot componenten en counter-drone systemen
- Individuele wapens, zoals MAG mitrailleurs
- Munitie
Diverse soorten kleinkaliber munitie voor individuele wapens en zware munitie voor tanks en artillerie

¹ Ter vertrouwelijke inzage gelegd, alleen voor de leden, bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

- Springstoffen en handgranaten
Scherf-, rook- en lichtgranaten
- Sensoren en waarnemingsmiddelen
Drones, radarsystemen (27) en nachtzichtmiddelen
- Voertuigen
Diverse soorten voertuigen zoals motorrijwielen (16), quads, Trekker Oplegger Combinatie (TROPCO) (4) en Mercedes-Benz (MB) jeeps (10).
- De-mining equipment
- Vaartuigen
- Aggregaten en Generatoren (30)
- Logistieke voertuigen
Heftrucks (2)
- Reservedelen voor diverse soorten voertuigen en (wapen-)systemen
- Persoonlijke uitrusting, waaronder kleding, helmen, schervesten
- Rantsoenen
- Medische goederen, zoals persoonlijke EHBO-pakketten en medicijnen
- Brandstoffen

Tevens draagt Nederland bij aan de NATO Assistance and Training for Ukraine (NSATU) met staffunctionarissen bij het hoofdkwartier. Later dit jaar zal ook met vliegtuigen en mogelijk met luchtafweer worden bijgedragen aan luchtverdedigingscapaciteit.

Financiële stand van zaken levering van militaire goederen

De totale waarde van de gerealiseerde militaire steun aan Oekraïne bedroeg op 4 februari 2025 ongeveer 5,88 miljard euro. Dit is een toename van ca. 2,12 mld. euro ten opzichte van 29 september jl. (Kamerstuk 22 054, nr. 432). De Nederlandse steun bestaat uit:

Type steun	29 sept. 2024		4 feb. 2025	
Directe levering (vervangingswaarde)	€	1,64 mld.	€	2,05 mld.
Commerciële verwervingen	€	2,02 mld.	€	3,73 mld.
NAVO-trustfund	€	0,1 mld.	€	0,1 mld.
Totaal	€	3,76 mld.	€	5,88 mld.

- *Directe levering:* Defensie zal het geleverde materieel waar nodig zo spoedig mogelijk aanvullen of vervangen. De totale vervangingswaarde van de materiële steun bedroeg op 4 februari 2025 in totaal circa 2,05 miljard euro. In de vorige Kamerbrief (Kamerstuk 22 054, nr. 432, van 7 oktober 2024) bedroeg de totale vervangingswaarde van de materiële steun 1,64 miljard euro (peildatum 29 september 2024).
- *Commerciële verwervingen:* De waarde van de commercieel verworven militaire goederen ten behoeve van Oekraïne bedraagt op dit moment circa 3,73 miljard euro (ten opzichte van 2,02 miljard euro op 29 september 2024) Recent aangekondigde bijdragen voor internationale samenwerkingsprojecten of specifieke donaties die commercieel worden verworven, worden na realisatie bij de commerciële leveringen opgeteld. De realisatie betreft in deze gevallen de betaling aan het samenwerkingsproject. De levering via dergelijke projecten aan Oekraïne zal op een later moment plaatsvinden.
- *NAVO-trustfund:* Nederland draagt 104 miljoen euro bij aan het NAVO *Ukraine Comprehensive Assistance Package* (UCAP). Uit het UCAP levert NAVO niet-letale steun, zoals eerder met de Kamer gedeeld (Kamerstuk 22 054, nr. 377 van 16 december 2022 en Kamerstuk 22 054, nr. 387 van 13 april 2023).

Voortgang

De steunverlening loopt via verschillende actielijnen:

- *Innovatie*: hier wordt mede invulling aan gegeven door het drone actieplan. Hieruit zijn reeds meerdere drone projecten gesteund en worden de eerste operationele testen uitgevoerd. Ook wordt de Nederlandse bijdrage aan het fonds van de internationale *drone capability coalition* verhoogd naar 60 mln. euro voor de verwerving van aanvullende innovatieve drones;
- *Levering van wapensystemen*: hieronder valt de levering van F-16's en de inmiddels volbrachte levering van alle door Nederland toegezegde Patriot-componenten;
- *Voortzetting gevechtskracht*: dit betreft de levering van grote hoeveelheden munitie, zoals de recent aangekondigde verwerving van 270 mln. euro aan munitie via Tsjechië en waarvan de eerste leveringen inmiddels worden gedaan, brandstoffen, maar ook gevechtsrantsoenen; vanwege een vertraging in de levering van munitie via het EDA munitieproject, waar NL initieel met 130 mln. euro aan bijdroeg, is een deel van de Nederlandse bestelling geannuleerd.
- *Instandhouding*: dit betreft de constante levering van reservedelen en onderhoudsmiddelen om de geleverde systemen zoals de F-16 en PzH2000 inzetbaar te houden.

Industrie

Sinds de eerste militaire steun in 2022 is er een verschuiving opgetreden van levering uit eigen voorraad en af te stoten materieel, naar in toenemende mate levering door commerciële verwerving. Dit laatste vaak in internationaal verband, zoals met Tsjechië en via fondsen als het International Fund for Ukraine (IFU). commerciële verwerving beperkt de effecten op de eigen gereedheid en is tevens een signaal voor de noodzakelijke opschaling van de defensie-industrie. De industriële capaciteit is op dit moment nog niet afdoende om Oekraïne tijdig van de juiste steun te voorzien en tevens de eigen gereedheid te verhogen. Dit laatste is noodzakelijk gezien de verslechterde veiligheidssituatie en het hoger dan verwachte regeneratievermogen van de Russische strijdkrachten. Het kabinet blijft zich daarom nationaal en internationaal inspannen om de industriële capaciteit te verhogen om Oekraïne tijdig van de juiste steun te kunnen voorzien en tevens de eigen gereedheid te verhogen.

Oekraïne heeft een acute behoefte aan grote hoeveelheden oud-Sovjet en westers materieel. De hoge vraag en de beperkte markt waar dit materieel kan worden verworven, zorgen voor snel stijgende prijzen. Hierdoor moet Defensie voor commerciële verwervingen continue de afweging maken tussen de prijs en het urgente operationele belang van Oekraïne. Hierbij is het mogelijk dat snelheid van levering zwaarder weegt dan de beste prijs.

Training

Aanvullend op de brief over de staat van de oorlog in 2025 waarin een completer beeld van de trainingen wordt gegeven, heeft Nederland in Duitsland bij het *Specialized Training Command* (ST-C) onder EUMAM in 2024 met 255 trainers bijgedragen aan het opleiden van ongeveer 1.800 Oekraïense militairen. In het VK heeft Nederland circa 350 trainers ingezet. Daarnaast zijn in 2024 diverse eenheden en afdelingen van Defensie (CLAS, CLSK, CZSK, DOSCO en COMMIT) ongeveer 40 specialistische trainingen voor circa 425 Oekraïense militairen verzorgd; in toenemende mate verbonden aan de donatieprojecten zoals F-16 en Mijnenjagers. EUMAM wordt gefinancierd door de *European Peace Facility* (EPF). Dit jaar zijn de gedeelde kosten voor deze missie ongeveer 150 miljoen.

Daarnaast is via twee EPF steunmaatregelen voor 255 miljoen euro aan militair materieel gefinancierd waarmee de Oekraïense militairen door EUMAM worden getraind.

Toetsing

Voor alle leveringen is, waar nodig, een zorgvuldige, maar gezien de uitzonderlijke omstandigheden versnelde, toetsing aan de EU-wapenexportcriteria verricht door de Minister van Buitenlandse Zaken, waarna door de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp een exportvergunning is afgegeven.² Ook bij eventuele nieuwe leveringen zal deze zorgvuldige en versnelde toetsing waar nodig plaatsvinden.

Effecten krijgsmacht

De effecten van de geleverde steun op de gereedheid van de Nederlandse strijdkrachten worden, gezien de omstandigheden, door Defensie als significant, maar acceptabel beoordeeld. De voortdurende ondersteuning van Oekraïne en met name leveringen uit (operationele) voorraden hebben in toenemende mate en voor de langere termijn consequenties voor de eigen gereedstelling en inzet, en de noodzaak te voldoen aan de NAVO capaciteitsdoelen. Daarnaast heeft de voortdurende militaire steun aan Oekraïne een vertragend effect op verwervingsprojecten. Defensie neemt maatregelen om deze gevolgen zoveel mogelijk te mitigeren. Zo zijn er maatregelen om de aankoop van vervangend materieel te versnellen en wordt project- en inkoopcapaciteit versterkt. De markt voor defensiematerieel blijft echter onder druk staan en de prijzen voor verschillende soorten materieel stijgen daardoor snel. Defensie moet een intensievere inspanning leveren om de organisatie op sterkte te brengen en de noodzakelijke groei in personeel op te leiden en trainen. De inzet van defensie personeel gericht op instructie, opleiden en trainen is dient hierbij gewogen te worden tegenover de strategische belangen. De geleverde steun, vooral die uit (operationele) voorraad, resulteert in langdurige en significante effecten op de gereedheid van onze krijgsmacht. Het kabinet houdt ook bij toekomstige verzoeken aandacht voor de effecten op de gereedheid gezien de veranderende veiligheidssituatie waarin de Nederlandse krijgsmacht haar operationele gereedheid moet verhogen.

Europese Vredesfaciliteit

Vanuit de Europese Vredesfaciliteit (*European Peace Facility* - EPF) is reeds 5,9 miljard euro gecommiteerd aan steun voor Oekraïne. Dit gebeurt onder andere via leveringen van militair materieel van EU-lidstaten uit eigen voorraad, aanschaf bij de industrie en de financiering van de gemeenschappelijke kosten van de EU trainingsmissie voor Oekraïense militairen (EUMAM).

Nederland krijgt voor de geleverde steun tot Q1 2023 en voor bijdragen aan de EPF munitie initiatieven ruim 440 miljoen euro gecompenseerd. Hiervan is 52,8 miljoen euro in 2024 reeds uitbetaald, het is de verwachting dat het resterende bedrag in de jaren tot en met 2027 volgt. Besluitvorming over vergoedingen voor leveringen vanaf Q2 2023 ligt stil vanwege de Hongaarse blokkade op het aannemen van volgende tranches steun. In totaal heeft Nederland tot en met 31 december 2025 ruim 2,4

² De toetsing van specifieke transacties aan de EU wapenexportcriteria kan op verzoek in beginsel vertrouwelijk worden ingezien.

miljard euro gedeclareerd. Uw Kamer wordt via de reguliere leveringen-brieven op de hoogte gehouden van declaraties en compensatie via de EPF.

De Minister van Defensie,
R.P. Brekelmans